

Sygn. akt II CSK 296/20

POSTANOWIENIE

Dnia 30 listopada 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jacek Grela

w sprawie z wniosku J. W.
przy uczestnictwie C. W.
o podział majątku wspólnego,
na posiedzeniu niejawnym
w Izbie Cywilnej w dniu 30 listopada 2020 r.,
na skutek skargi kasacyjnej uczestnika postępowania
od postanowienia Sądu Okręgowego w P.
z dnia 29 października 2019 r., sygn. akt IV Ca (...),

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy w S. postanowieniem z 3 grudnia 2018 r. ustalił, że w skład majątku wspólnego wnioskodawczyni J. W. i uczestnika C. W. wchodzi składniki szczegółowo opisane w postanowieniu (pkt I); ustalił, że rozliczeniu między zainteresowanymi podlegają nakłady z majątku wspólnego na zabudowaną nieruchomość gruntową położoną w B., gmina T., składającą się z działek ewidencyjnych nr (...) o powierzchni 0,8300 ha, dla której Sąd Rejonowy w S. prowadzi księgę wieczystą nr (...), stanowiącą majątek osobisty uczestnika, o wartości 242.000 zł (pkt II); ustalił, że rozliczeniu między zainteresowanymi podlegają nakłady z majątku wspólnego na zabudowaną nieruchomość gruntową położoną w S. przy ul. I., stanowiącą działkę ewidencyjną nr (...)4, o powierzchni 0,0718 ha, dla której Sąd Rejonowy w S. prowadzi księgę wieczystą nr (...),

o wartości 70.000 zł (pkt III); dokonał podziału majątku wspólnego w ten sposób, że: nieruchomości lokalową szczegółowo opisaną w pkt I lit. a wraz z udziałami w prawie własności nieruchomości, szczegółowo opisanych w pkt I lit. b i lit. c oraz ruchomości, szczegółowo opisane w pkt I lit. d, f, h przyznał na własność uczestnika; ruchomości, szczegółowo opisane w pkt I lit e i g przyznał na własność wnioskodawczynie (pkt IV); zasądził od uczestnika na rzecz wnioskodawczynie kwotę 199.074,14 zł tytułem dopłaty (pkt V) oraz kwotę 121.000 zł tytułem zwrotu połowy nakładów z majątku wspólnego na majątek osobisty uczestnika (pkt VI); zasądził od wnioskodawczynie na rzecz uczestnika kwotę 35.000 zł tytułem zwrotu połowy nakładów z majątku wspólnego na majątek osobisty wnioskodawczynie opisany w punkcie III (pkt VII) oraz kwotę 642 zł tytułem zwrotu połowy wydatków poniesionych z majątku osobistego uczestnika na majątek wspólny opisany w pkt I lit. d (pkt VIII); oddalił wniosek uczestnika w pozostałym zakresie (pkt IX).

Postanowieniem z 29 października 2019 r. Sąd Okręgowy w P. oddalił obie apelacje.

W skardze kasacyjnej uczestnik, jako uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania, wskazał na przesłanki przedsądu przewidziane w art. 398⁹ § 1 pkt 1, 3 i 4 k.p.c.

W ocenie skarżącego w sprawie występują istotne zagadnienia prawne: 1. czy składnik majątkowy nabyty przez małżonka po wydaniu prawomocnego wyroku zaocznego orzekającego rozwód, który został następnie uchylony wskutek przywrócenia pozwanemu małżonkowi terminu do wniesienia sprzeciwu od wyroku zaocznego, wchodzi ponownie do majątku wspólnego małżonków na skutek uchylenia wyroku zaocznego orzekającego rozwód? Czy za datę ustania wspólności ustawowej należy w tym wypadku przyjąć datę uprawomocnienia się wyroku orzekającego rozwód wydanego na skutek wniesionego sprzeciwu od wyroku zaocznego po przywróceniu terminu do jego złożenia?; 2. czy wymóg zawarty w art. 378 § 1 k.p.c. nakazujący Sądowi drugiej instancji rozpoznanie sprawy w granicach apelacji, oznacza, że sąd ten jest zobligowany przy rozpoznaniu sprawy odnieść się i poddać szczegółowej analizie zasadność każdego zarzutu apelacyjnego, a w postępowaniu nieprocesowym skontrolować

prawidłowość całości orzeczenia Sądu pierwszej instancji, niezależnie od granic wniosków apelacyjnych oraz wskazać w uzasadnieniu wydanego orzeczenia przyczyn, dla których konkretny zarzut został uznany za niezasadny?

Zdaniem uczestnika, zachodzi nieważność postępowania, a skarga jest oczywiście uzasadniona.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

W judykaturze już wielokrotnie wypowiedziano się na temat charakterystyki skargi kasacyjnej (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 13 czerwca 2018 r., II CSK 71/18, niepubl.). Wskazano tam m.in., że skarga kasacyjna została ukształtowana w przepisach kodeksu postępowania cywilnego jako nadzwyczajny środek zaskarżenia, nakierowany na ochronę interesu publicznego przez zapewnienie rozwoju prawa, jednolitości orzecznictwa oraz prawidłowej wykładni, a także w celu usunięcia z obrotu prawnego orzeczeń wydanych w postępowaniu dotkniętym nieważnością lub oczywiście wadliwych, nie zaś jako ogólnie dostępny środek zaskarżenia orzeczeń umożliwiający rozpoznanie sprawy w kolejnej instancji sądowej.

Koniecznej selekcji skarg pod kątem realizacji tego celu służy instytucja tzw. przedsądu, ustanowiona w art. 398⁹ k.p.c., w ramach której Sąd Najwyższy dokonuje wstępnej oceny skargi kasacyjnej. Ten etap postępowania przed Sądem Najwyższym jest ograniczony - co należy podkreślić - wyłącznie do zbadania przesłanek przewidzianych w art. 398⁹ § 1 pkt 1 - 4 k.p.c., nie zaś merytorycznej oceny skargi kasacyjnej. W razie spełnienia co najmniej jednej z tych przesłanek, przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania jest usprawiedliwione.

Istotnym zagadnieniem prawnym w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. jest zagadnienie objęte podstawami kasacyjnymi, doniosłe z punktu widzenia rozstrzygnięcia sprawy i nierozwiązane dotąd w orzecznictwie, którego wyjaśnienie może się przyczynić do rozwoju prawa. Powołanie się przez skarżącego na takie zagadnienie wymaga jego sformułowania oraz uzasadnienia występowania w sprawie (por. niepublikowane postanowienia Sądu Najwyższego: z 28 listopada 2003 r., II CK 324/03, z 7 czerwca 2005 r., V CSK 3/05, z 13 lipca 2007 r., III CSK

180/07, z 22 listopada 2007 r., I CSK 326/07, z 26 września 2005 r., II PK 98/05, z 10 maja 2019 r., I CSK 627/18).

Skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., gdy w sprawie doszło do kwalifikowanego: oczywistego naruszenia prawa, widocznego od razu, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, bez potrzeby głębszej analizy. Konieczne było zatem wykazanie, że Sąd drugiej instancji w sposób oczywisty naruszył przepis jasny i jednoznaczny, którego wykładnia i stosowanie nie budzi żadnych wątpliwości (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego: z 8 marca 2002 r. I PKN 34/01, OSNP 2004, nr 6, poz. 100, z 10 stycznia 2003 r., V CZ 187/02, OSNC 2004, nr 3, poz. 49 i z 11 stycznia 2008 r. I UK 285/07, niepubl.).

Szczegółowa analiza sprawy prowadzi do wniosku, że powyższe przesłanki nie zostały wykazane. W skardze kasacyjnej nie powołano argumentów, które mogłyby świadczyć, że w sprawie spełniona została któraś z przesłanek przyjęcia sprawy do rozpoznania. Przedstawione problemy prawne zostały już rozstrzygnięte w orzecznictwie Sądu Najwyższego, a część z nich w ogóle nie została sformułowana w prawidłowy sposób, co uniemożliwia odniesienie się do nich. Tytułem przykładu należy wskazać, że według utrwalonego w judykaturze poglądu z ustanowionego w art. 378 § 1 k.p.c. obowiązku rozpoznania sprawy w granicach apelacji nie wynika konieczność osobnego omówienia przez sąd w uzasadnieniu wyroku każdego argumentu podniesionego w apelacji. Za wystarczające należy uznać odniesienie się do sformułowanych w apelacji zarzutów i wniosków w sposób wskazujący na to, że zostały one przez sąd drugiej instancji w całości rozważone przed wydaniem orzeczenia (zob.m.in. wyrok Sądu Najwyższego z 4 września 2014 r., niepubl., postanowienie Sądu Najwyższego z 23 maja 2018 r., III CSK 4/18, niepubl., wyrok Sądu Najwyższego z 4 września 2014 r., I PK 25/14, OSNP 2016, nr 1, poz. 6).

Uzasadnienie wniosku jest pobieżne, niemal zdawkowe, przepełnione krytyką konkretnych ustaleń, która jest w postępowaniu kasacyjnym niedopuszczalna (art. 398³ § 3 i art. 398¹³ k.p.c.). W szczególności nie można uznać, za uzasadnioną, tezę wskazującej na nieważność postępowania, opartej na

odwołaniu do nieprawidłowości, jakie miały miejsce w postępowaniu rozwodowym. Oczywiście jest, że ewentualne błędy w innym postępowaniu nie powodują nieważności postępowania w niniejszej sprawie. Zakwestionowanie momentu ustalenia ustania majątkowej wspólności małżeńskiej także nie powinno następować przez powołanie się na nieważność postępowania.

Wymaganej w ramach badania przesłanki z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. argumentacji nie stanowi samo postawienie zarzutu oczywistego naruszenia, a sformułowanie takiego zarzutu nie prowadzi jeszcze do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. W skardze kasacyjnej nie powołano argumentów, które mogłyby świadczyć, że w sprawie doszło do oczywistego naruszenia prawa oraz że w wyniku takiego naruszenia prawa zapadło w sądzie drugiej instancji orzeczenie oczywiście wadliwe. Uzasadnienie wniosku stanowi w istocie polemikę z ustaleniami faktycznymi i oceną prawną Sądu drugiej instancji oraz próbę zaangażowania Sądu Najwyższego do kolejnej weryfikacji instancyjnej prawidłowości dokonania przez Sąd drugiej instancji ustaleń faktycznych i oceny prawnej w sprawie, co nie jest celem postępowania kasacyjnego i nie może skutecznie uzasadniać wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania ze względu na przesłankę przedsądu przewidzianą w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.

Biorąc to pod uwagę Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia do rozpoznania skargi kasacyjnej, nie znajdując też okoliczności, które obowiązuje brać pod uwagę z urzędu w ramach przedsądu.

jw